

Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về thiết kế các phương tiện hỗ trợ dạy học kỹ năng hát cho sinh viên ngành Giáo dục mầm non

Lê Thị Minh Xuân*, Chế Long Mỹ*, Nguyễn Văn Tuyên*, Đặng Quang Lộc*

*Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương Nha Trang

Received: 12/12/2023; Accepted: 21/12/2023; Published: 30/01/2024

Abstract: In the context of innovating curriculum content, teaching methods and forms, converting from face-to-face teaching to online teaching, combining face-to-face and online teaching... arises some issues related to supporting facilities for teaching singing skills to students majoring in Early Childhood Education. This article explores some theoretical and practical issues on designing supporting facilities for teaching singing skills to students majoring in Early Childhood Education, and on that basis proposing to design a number of supporting facilities for teaching singing skills to students majoring in Early Childhood Education at the college level.

Keywords: Teaching facilities, Design, Singing skills, Early Childhood Education

1. Mở đầu

Trên cơ sở thực hiện nhiệm vụ, giải pháp của Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04 tháng 11 năm 2013 của Ban Chấp hành Trung ương khóa XI, các trường đào tạo giáo viên mầm non (GVMN) trong đó có Trường Cao đẳng Sư phạm (CĐSP) Trung ương - Nha Trang đã tích cực đổi mới nội dung chương trình đào tạo (CTĐT), phương pháp, hình thức dạy học, chủ động chuyển đổi từ dạy học trực tiếp sang dạy học trực tuyến, kết hợp dạy học trực tiếp và trực tuyến nhằm tăng cường bồi dưỡng phẩm chất và năng lực tự chủ trong lĩnh hội tri thức cho sinh viên (SV). Từ đó phát sinh một số vấn đề cấp thiết trong việc dạy học một số học phần liên quan đến rèn luyện kỹ năng hát trong CTĐT GVMN của nhà trường như học phần Hát dân ca và ca khúc thiếu nhi, học phần Âm nhạc và múa (phần âm nhạc). Qua nghiên cứu việc rèn luyện kỹ năng hát cho SV ngành GDMN tại Trường CĐSP Trung ương - Nha Trang, chúng tôi nhận thấy phương tiện hỗ trợ dạy học (HTDH) kỹ năng hát hiện cho SV ngành GDMN chưa được đầu tư đúng mức, thiếu tính đồng bộ, chưa phù hợp với nội dung chương trình và khả năng của SV. Việc rèn luyện kỹ năng hát cho SV ngành GDMN trong giai đoạn hiện nay cần thiết phải có các phương tiện HTDH.

Từ thực tế trên, chúng tôi tiến hành tìm hiểu một số vấn đề lý luận, thực tiễn về thiết kế một số phương tiện HTDH kỹ năng hát cho SV ngành GDMN đáp ứng yêu cầu đào tạo tại Trường CĐSP Trung ương - Nha Trang.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Một số vấn đề lý luận về thiết kế các phương tiện HTDH kỹ năng hát

2.1.1. Một số khái niệm

Phương tiện dạy học: Theo nghĩa rộng, là toàn bộ các yếu tố nhằm xác lập các mối quan hệ trong dạy học, nhằm tăng cường nhận thức của người học trong quá trình dạy học, đó là yếu tố vật chất hóa về hình thức của phương pháp để tác động đến sự chuyển biến nội dung và đạt được mục đích dạy học; theo nghĩa hẹp, là những đối tượng vật chất được giảng viên (GV) sử dụng với tư cách là những phương tiện tổ chức, điều khiển hoạt động nhận thức của SV nhằm đạt mục tiêu dạy học.

Phương tiện hỗ trợ dạy học: Là phương tiện được sử dụng hỗ trợ cho hoạt động dạy học trên lớp, hướng dẫn SV tự học ngoài giờ lên lớp và quản lý hoạt động tự học của SV.

Phương tiện HTDH kỹ năng hát: Là phương tiện được sử dụng hỗ trợ cho hoạt động dạy học kỹ năng hát trên lớp, hướng dẫn SV tự học hát ngoài giờ lên lớp và quản lý hoạt động tự học của SV đối với việc rèn luyện kỹ năng hát.

Thiết kế phương tiện HTDH kỹ năng hát: Thiết kế là “lập tài liệu kỹ thuật toàn bộ, gồm có bản tính toán, bản vẽ... để có thể theo đó mà xây dựng công trình, sản xuất thiết bị, sản phẩm...”. Ở các lĩnh vực khác nhau, việc thiết kế được gán những ý nghĩa khác nhau. Về cơ bản, thiết kế bao hàm sự vật, hiện tượng, hành động có liên quan đến sáng tạo.

2.1.2. Phân loại phương tiện HTDH kỹ năng hát

Phương tiện HTDH kỹ năng hát có thể là các

phương tiện dạng mang tin, truyền tin, phương tiện tương tác hỗ trợ điều khiển quá trình dạy học.

a) Phương tiện HTDH kỹ năng hát dạng mang tin: Là bản thân mỗi phương tiện đều chứa đựng một khối lượng tin nhất định, nhằm chuyển tải các thông điệp đến người học một cách thuận lợi và chính xác. Trong giảng dạy kỹ năng hát phương tiện mang tin chủ yếu là các tài liệu in và tài liệu tiếng.

b) Phương tiện HTDH kỹ năng hát dạng truyền tin là phương tiện cung cấp cho các giác quan của người học nguồn tin dưới dạng tiếng hoặc hình ảnh hoặc cả hai cùng một lúc. Trong giảng dạy kỹ năng hát, phương tiện truyền tin là các thiết bị nghe nhìn như băng đĩa, máy tính, điện thoại thông minh.

c) Phương tiện HTDH kỹ năng hát dạng tương tác là các dụng cụ và thiết bị kỹ thuật dùng trình diễn các thông tin được lưu trữ trong các phương tiện mang tin. Kho lưu trữ tài liệu được thiết kế là nơi hiển thị các thông tin như văn bản, hình ảnh, âm thanh, video hỗ trợ dạy học kỹ năng hát.

2.2. Một số vấn đề thực tiễn về phương tiện HTDH kỹ năng hát

2.2.1. Thực trạng về các HP liên quan đến rèn luyện kỹ năng hát trong CTĐT GVMN trình độ cao đẳng tại Trường CĐSP Trung ương - Nha Trang

a. Học phần Âm nhạc và Múa (phần âm nhạc): Học phần Âm nhạc và Múa là học phần bắt buộc thuộc khối kiến thức cơ sở ngành; thời lượng gồm 60 tiết, trong đó có 30 tiết thực hành âm nhạc và 30 tiết thực hành múa.

Về mục tiêu: SV có kỹ năng thực hiện được các bài tập lý thuyết âm nhạc cơ bản; đọc nhạc được một số bài nhạc từ 0 đến 01 dấu hóa; hát kết hợp vỗ đệm được một số bài hát mầm non.

Nội dung học phần gồm kiến thức nhạc lý cơ bản, đọc nhạc giọng C-dur, F-dur, G-dur; Thực hành hát và vỗ đệm các bài hát mầm non theo chủ đề.

Mặt khác, tài liệu tham khảo chủ yếu là các sách lý thuyết âm nhạc và bài hát mầm non như Hoàng Văn Yên (2006), Trẻ mầm non ca hát, NXB Âm nhạc; Chế Long Mỹ (2015), Giáo trình âm nhạc, NXB Đà Nẵng; Chế Long Mỹ, Nguyễn Văn Tuyên (2019), Câu hỏi và bài tập thực hành hỗ trợ dạy học học phần nhạc cơ sở, Trường CĐSP Trung ương - Nha Trang... Các phương tiện HTDH kỹ năng hát ngoài các tài liệu nêu trên đều không thấy xuất hiện trong phần tài liệu tham khảo này.

Như vậy, học phần Âm nhạc và múa có 2 nội dung độc lập ghép cùng nhau, do vậy thiếu sự gắn

kết giữa các nội dung. Thứ hai, thời lượng 30 tiết cho nội dung âm nhạc chưa đủ để rèn luyện kỹ năng hát cho SV, trong khi đó lớp học quá đông (trên 40 SV/lớp). Thứ ba, phương tiện HTDH kỹ năng hát còn nhiều hạn chế chưa đáp ứng các yêu cầu tự học, tự bồi dưỡng cho SV.

b. Học phần Hát dân ca và ca khúc thiếu nhi: Đây là học phần tự chọn thuộc khối kiến thức cơ sở ngành. Thời lượng gồm 60 tiết thực hành âm nhạc. Mục tiêu của học phần gồm: Có kỹ năng cơ bản về hát dân ca và hát các ca khúc thiếu nhi; có ý thức tích cực rèn luyện kỹ năng thể hiện một số bài dân ca và ca khúc thiếu nhi.

- Chuẩn đầu ra học phần: (CLO1) Thể hiện đúng làn điệu của một số bài hát dân ca Việt Nam; (CLO2) Biểu diễn diễn cảm các ca khúc thiếu nhi. Các chuẩn đầu ra học phần đáp ứng các chuẩn đầu ra của CTĐT năm 2022 như PLO2, PLO10, PLO11, PLO13.

- Nội dung học phần: Đặc trưng một số làn điệu dân ca miền Bắc, miền Trung, miền Nam; thực hành hát một số bài dân ca các vùng miền; Đặc điểm ca khúc thiếu nhi và các kỹ thuật ca hát cơ bản, ứng dụng các kỹ thuật hát vào thực hành hát một số ca khúc thiếu nhi. Nội dung cụ thể được chia thành 2 phần Hát dân ca và Ca khúc thiếu nhi, với các bài như sau:

- Phần Hát dân ca: Bài 1: Giới thiệu chung về dân ca Việt Nam và phương pháp thể hiện; Bài 2: Dân ca Miền Bắc; Bài 3: Dân ca Miền Trung; Bài 4: Dân ca Miền Nam;

- Phần Ca khúc thiếu nhi: Bài 1: Giới thiệu chung về ca khúc thiếu nhi; Bài 2: Phương pháp thể hiện ca khúc thiếu nhi; Bài 3: Kỹ thuật hát ca khúc thiếu nhi;

- Tài liệu tham khảo: Xuân Khải (2001), Dân ca Việt Nam, NXB Thanh niên Hà Nội; Hoàng Văn Yên (2006), Trẻ mầm non ca hát. NXB Âm nhạc Hà Nội; Lê Thị Minh Xuân (2011), Ứng dụng một số vấn đề trong cuốn Phương pháp Sư phạm Thanh nhạc của PGS.NSND Nguyễn Trung Kiên vào giảng dạy thanh nhạc ở trường cao đẳng, NXB Âm nhạc.

Như vậy, học phần Hát dân ca và ca khúc thiếu nhi có 2 nội dung ghép cùng nhau có sự tương đồng. Thứ hai, thời lượng 60 tiết cho hai nội dung vẫn còn hạn chế, trong khi đó lớp học quá đông (trên 40 SV/lớp). Thứ ba, phương tiện HTDH kỹ năng hát chưa đáp ứng các yêu cầu tự học, tự bồi dưỡng cho SV.

2.2.2. Thực trạng về phương tiện HTDH kỹ năng hát

Hiện nay, trên thị trường phương tiện HTDH âm nhạc khá phong phú, đa dạng thể loại như: Sách tham

khảo, giáo trình âm nhạc, tập ca khúc hoặc tập bài dân ca, các đĩa CD, VCD của các ca sĩ, các video clip trên không gian mạng... Tuy nhiên, theo tìm hiểu của chúng tôi, các phương tiện này chưa phù hợp với yêu cầu trong dạy kỹ năng hát cho SV ngành GDMN do vậy việc dạy học cũng gặp không ít khó khăn. Theo kết quả khảo sát 34 cán bộ quản lý (CBQL), GV Trường CĐSP Trung ương – Nha Trang, CĐSP Trung ương – TP. Hồ Chí Minh, Trường CĐSP Đắk Lắk, Trường CĐSP Gia Lai, Trường CĐCD Kon Tum và một số trường Mầm non trên địa bàn thành phố Nha Trang, chúng tôi thu được kết quả như sau:

Bảng 2.1: Tính cấp thiết của phương tiện HTDH kỹ năng hát đối với SV ngành GDMN

TT	Tính cấp thiết	Số lượng	Tỉ lệ %
1	Rất cần thiết	30	88.2
2	Cần thiết	4	11.8
3	Không cần thiết	0	0

Từ kết quả, 100% CBQL và GV cho rằng phương tiện HTDH kỹ năng hát là rất cần thiết và rất cần thiết trong rèn luyện kỹ năng hát cho SV ngành GDMN

Bảng 2.2: Tần suất sử dụng phương tiện HTDH kỹ năng hát trong rèn luyện kỹ năng hát cho SV ngành GDMN

TT	Tần suất sử dụng	Số lượng	Tỉ lệ %
1	Thường xuyên	24	70.6
2	Không thường xuyên	4	11.8
3	Tùy nội dung bài dạy	4	11.8
4	Không sử dụng	2	5.8

Như vậy, có 70.6% thường xuyên sử dụng phương tiện HTDH kỹ năng hát, Sử dụng không thường xuyên và sử dụng theo nội dung đều chiếm 11.8%, Không sử dụng (5.8%). Theo tìm hiểu nguyên nhân, một số GV cho rằng nhiều phương tiện HTDH hiện nay không phù hợp đối với SV ngành GDMN.

Bảng 2.3: Đánh giá hiệu quả việc sử dụng phương tiện HTDH kỹ năng hát trong rèn luyện kỹ năng hát cho SV ngành GDMN

TT	Tần suất sử dụng	Số lượng	Tỉ lệ %
1	Rất hiệu quả	30	88.2
2	Hiệu quả	4	11.8
3	Ít hiệu quả	0	0
4	Không hiệu quả	0	0

Như vậy, việc sử dụng phương tiện HTDH kỹ năng hát trong rèn luyện kỹ năng hát cho SV ngành GDMN được 100% đánh giá mang lại hiệu quả và rất hiệu quả.

Bảng 2.4: Phương tiện HTDH kỹ năng hát cần phải có trong rèn luyện kỹ năng hát cho SV ngành GDMN

TT	Tên phương tiện HTDH kỹ năng hát	Số lượng	Tỉ lệ %
1	Bản nhạc bài dân ca Việt Nam, dân ca nước ngoài có phần phối hợp âm, mẫu câu luyện thanh, bài luyện thanh	34	100
2	CD nhạc đệm bài dân ca Việt Nam, dân ca nước ngoài, mẫu câu luyện thanh, bài luyện thanh	34	100
3	CD hát mẫu bài dân ca Việt Nam, dân ca nước ngoài, mẫu câu luyện thanh, bài luyện thanh	34	100
4	VCD bài giảng điện tử	34	100
5	Phần mềm ứng dụng dạy học kỹ năng hát	30	88.2

Kết quả khảo sát các chuyên gia đa số khẳng định các phương tiện cần phải có trong rèn luyện kỹ năng hát cho SV ngành GDMN hiện nay là: Bản nhạc bài dân ca Việt Nam, dân ca nước ngoài có phần phối hợp âm, mẫu câu luyện thanh, bài luyện thanh; CD nhạc đệm bài dân ca Việt Nam, dân ca nước ngoài, mẫu câu luyện thanh, bài luyện thanh; CD hát mẫu bài dân ca Việt Nam, dân ca nước ngoài, mẫu câu luyện thanh, bài luyện thanh; VCD bài giảng điện tử; Phần mềm ứng dụng dạy học kỹ năng hát.

3. Kết luận

Phương tiện HTDH kỹ năng hát cho SV ngành GDMN trình độ cao đẳng là rất cần thiết, do vậy cần có những nghiên cứu thiết kế phương tiện HTDH kỹ năng hát phù hợp với mục tiêu, chuẩn đầu ra CTĐT, năng lực người học, hỗ trợ tốt các hình thức giảng dạy hiện nay, góp phần nâng cao năng lực tự học cho SV và chất lượng đào tạo GV mầm non trình độ cao đẳng.

Tài liệu tham khảo

- Trần Thị Tuyết Oanh (2013), *Giáo trình Giáo dục học*, NXB Đại học Sư phạm
- Hoàng Phê (1994), *Từ điển tiếng Việt*, NXB Khoa học xã hội, Trung tâm Từ điển học
- Lê Thị Minh Xuân (2018), *Báo cáo tổng kết đề tài khoa học và công nghệ cấp Bộ “Nghiên cứu phát triển các phương tiện hỗ trợ dạy học thanh nhạc cho SV chuyên ngành sư phạm âm nhạc”*, mã số: B2018-CM2-02
- Nguyễn, M. T., Trần, L., & Nguyễn, T. B. P. (2022). *Thực trạng mức độ đáp ứng của phương tiện dạy học tại các trường tiểu học trên địa bàn quận Ninh Kiều, thành phố Cần Thơ*. *Tap Chí Giáo dục*, 22 (15), 36–41. Truy vấn từ <https://tcgd.tapchigiaoduc.edu.vn/index.php/tapchi/article/view/496>
- Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương – Nha Trang (2022), *Chương trình đào tạo Giáo viên Mầm non trình độ cao đẳng hệ chính quy năm 2022*, Nha Trang.